
**STAGE OF DIAGNOSIS READING SKILLS WITH STUDENTS IN 4TH CLASS
THROUGH PROJECT LEARNING ACTIVITY**

Iva Andonova Stamenova“Neofit Rilski” South West University of Blagoevgrad, Bulgaria, ivona07@abv.bg

Abstract: The report is devoted to the problem of reading with understanding in the fourth grade. The problem of the levels of reading literacy of elementary school pupils is also affected by international systems for assessing their achievements worldwide - PISA and PIRLS. The worrying results show that Bulgaria occupies one of the last places of literacy in the charts of the two international systems, which implies the necessity of introducing changes in the educational system. For this reason, the National External Assessment at the end of the 4th grade was introduced, based on the level of literacy and reader competence of our students.

As a result of yearly tests and many expert studies, we disprove the information originally presented that we are at the bottom of the literacy chart in Europe. During the last few years, Bulgarian students have not only improved their literacy skills, but they have also been among the successful participants in national reading competitions, the project initiatives organized by the Ministry of Education and Science and the clubs for readership interests of the local libraries .

Our pupils work on learning projects both in school time and in extracurricular activities that teachers place on their own. Design works are not only a pleasant activity for learners, but also a way of enriching the child's personality, building useful competencies and stimulating the development of creative activity. Apart from the above, the project activities allow students to share ideas, experiences, interests, teamwork, listen and respect with respect to their classmate's point of view, to communicate as equal partners in the process of project endeavors. Teamwork brings together the class and sets the foundations for a friendly work environment where each team member makes every effort to finalize the project.

Keywords: reading with comprehension, project learning activity, stage in the implementation of a reading project.

**ЕТАПНОСТ ЗА ДИАГНОСТИЦИРАНЕ УМЕНИЯТА ЗА ЧЕТЕНЕ С РАЗБИРАНЕ
ПРИ УЧЕНИЦИТЕ В IV КЛАС ЧРЕЗ ПРОЕКТНА УЧЕБНА ДЕЙНОСТ****Ива Андонова Стаменова**ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, e-mail: ivona07@abv.bg

Резюме: Докладът е посветен на проблема за четенето с разбиране при четвъртокласниците. Проблематиката за равнищата на четивната грамотност на учениците в началното училище е засегната и от международните системи за оценяване на постиженията им в световен мащаб – PISA и PIRLS. Тревожните резултати сочат, че България заема едно от последните места по грамотност в класациите на двете международни системи, което налага необходимостта от внедряването на промени в образователната система. Поради тази причина се въведе Националното външно оценяване в края на IV клас, въз основа на което да се провери нивото на грамотност и читателска компетентност на нашите ученици.

В резултат на ежегодното провеждане на тестови проверки и множеството експертни проучвания, се опровергава първоначално представената информация, че сме в дъното на класацията по грамотност в Европа. Оказа се, че през последните няколко години българските ученици не само са подобрили значително четивната си грамотност, но са и сред успешно представилите се на провеждани национални състезания по четене, на организирани от МОН проектни инициативи и сформирани клубове за читателски интереси, дело на местните библиотеки.

Учениците ни работят по учебни проекти както в учебно време, така и в извънкласните дейности, поставени от учителите за самостоятелна работа. Проектните разработки са не само приятно занимание за учащите се, но същевременно с това са и начин за обогатяването на детската личност, за формирането на полезни компетентности и за стимулиране развитието на творческата активност. Освен споменатото, проектните занимания позволяват на учениците да обменят идеи, опит, интереси, да работят в екип, да се изслушват и отнасят с уважение към гледната точка на съученика си, да общуват като равноправни партньори в процеса на проектните начинания. Екипните задачи сплотяват класа и поставят основите на приятелска работна

атмосфера, при която всеки от членовете на екипа полага максимални усилия за успешното финализиране на проекта.

Ключови думи: четене с разбиране, проекта учебна дейност, етапност в изпълнението на учебен проект по четене.

1. УВОД

Четенето е потребност, необходима на човека през целия му съзнателен живот. Овладяването на четивната техника, съвместно с изискванията за съзнателност, правилност, скорост (бързина на четене) и изразителност са онези похвати, без усвояването на които в часовете по четене е невъзможно изграждането на пълноценната ученикова личност. Усъвършенстването на четивните умения при учениците в началния образователен етап съдейства за по-лесното възприемане и анализиране на текстовата информация. Процесът на четене подпомага развитието на въображението и разгръща до голяма степен творческия потенциал на обучаващите се.

Приоритетно за проектнобазиранието обучение е формирането на приятелски взаимоотношения между членовете на екипа, развитието на креативността и на речевокомуникативните им умения. Работата на формираните екипи по даден проект им позволява наличието на активно сътрудничество, обменяне на информация и идеи, провеждането на дискусии по темата, приемането на индивидуалните различия и гледната точка на всеки един от съкипниците.

2. ЧЕТИВНАТА ГРАМОТНОСТ НА УЧЕНИЦИТЕ

При обособяването на четивната грамотност при учениците в началното училище участват уменията за декодиране, т. е. техниката на четене и уменията за разбиране на прочетения текст – това е т. нар. съзнателност при четене. Посочените умения се намират в пряка взаимосвързаност. Предвид споменатото, „съзнателността се определя като основна цел на четенето, а техниката на четене – като средство за постигане на целта“. (Мандева, 2015:477). Овладяването на дейността четене е заложена в основата на обучението по български език и литература при учениците в началното училище. Чрез четенето малкият ученик се докосва до редица вълшебства и открива непознати за него светове. Досегът с литературното произведение подпомага развитието на творческите изяви на малките писатели и допринася за обогатяването на езиковата им култура. Всеки текст е носител на определена информация, която дава ново знание за нещо конкретно на четящото дете.

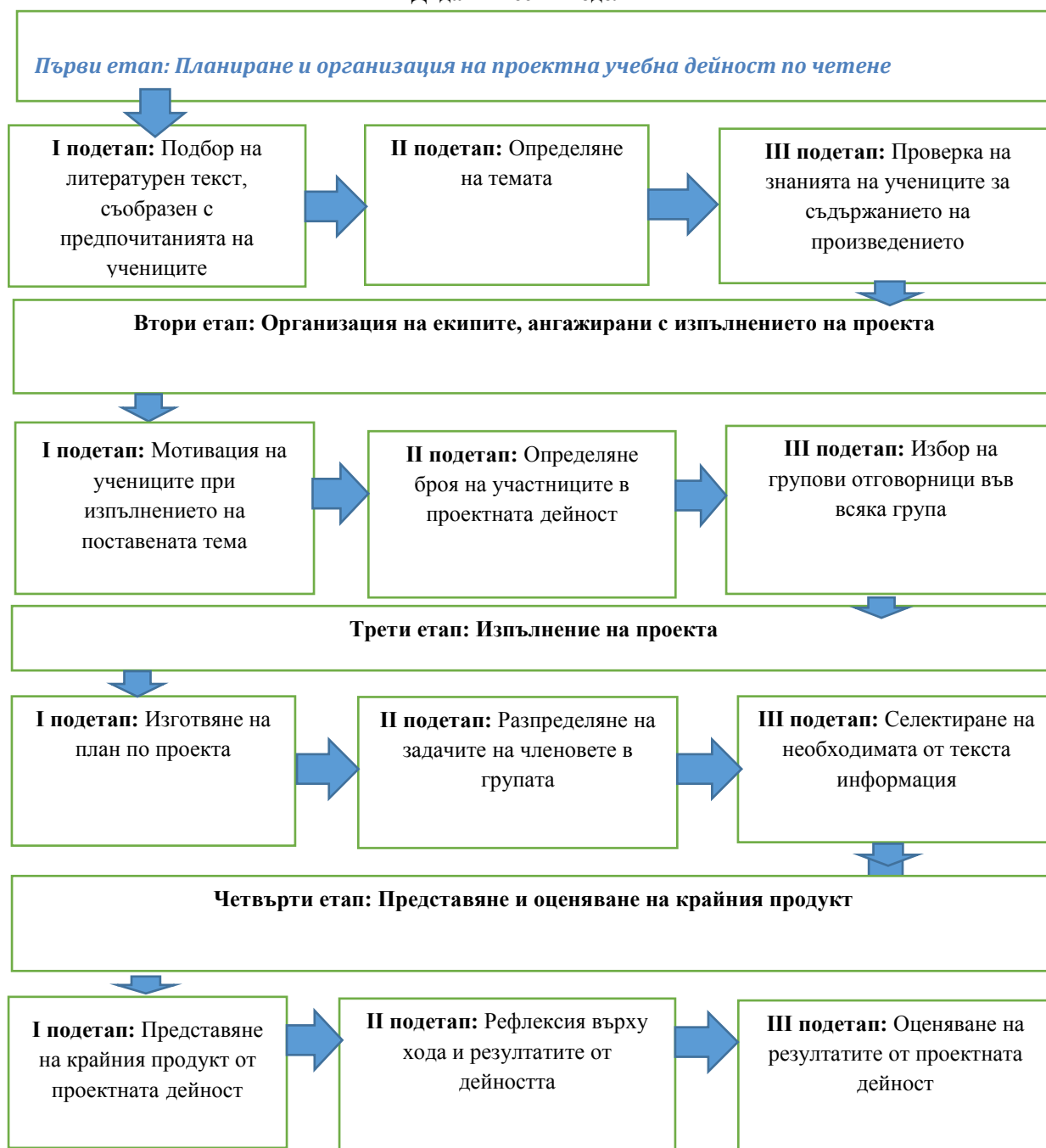
Обучението по литература е значимо за учениците и с това, че влияе върху развитието и усъвършенстването на способността да се мисли с помощта на словесно-художествените образи в текста. В художествените текстове учениците се запознават с различни традиции и обичаи, овладяват знания за фолклора, бита и ценностите на поколенията преди нас. В начална училищна възраст чрез обучението по литература се постига „формирането на умения за възприемане и осмисляне на художествен текст“. (Иванова, 2004:54). Потаяйки се в дълбините на литературното четиво, ученикът се учи не само да разбира прочетеното, но и да го осмисля, анализира от различни гледни точки, служейки си за целта с натрупания до момента макар и малък читателски и житейски опит. Четенето развива въображението, усъвършенства комуникативноречевите умения на четеца и обогатява в значителна степен набора от изразни средства.

В контекста на споменатото следва да се отбележи, че литературното обучение „поставя началото на целенасоченото развитие и усъвършенстване на конкретни читателски умения като необходима предпоставка за литературната образованост на малките ученици“. (Чимева, 2005:86).

С идеята да продължи стимулирането на развойните процеси на читателската компетентност на учениците и да се проверят уменията им за четене с разбиране, акцент в разработката се поставя неслучайно върху проектнобазиранието обучение. За целта на преден план се обособи дидактически модел на проектно обучение по четене, при който в съдържателно отношение са структурирани отделни етапи и подетапи, съобразени с предвидените за изпълнение дейности.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИДАКТИЧЕСКИЯ МОДЕЛ НА ПРОЕКТНОБАЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ ПО ЧЕТЕНЕ В IV КЛАС

Дидактически модел

Съдържателната структура на етапите на създадения дидактически модел на проектнобазирано обучение по четене в IV клас се състои от следната описателна характеристика:

Първи етап: Планиране и организация на проектна учебна дейност по четене

I подетап: Подбор на литературен текст, съобразен с предпочитанията на учениците

Преди да се пристъпи към планирането и организацията на проектната учебна дейност, е необходимо да се помисли за текста, с който учениците ще работят. Изборът на литературното произведение трябва да е съобразен с интересите на участниците. Текст, който не е наситен с достатъчно герои и събития

в сюжетната структура, е отегчителен за тях и от забавна и развлекателна дейност, бързо се превръща в досадно занимание, което ще се изпълнява по задължение, а не пожелание.

II подетап: Определяне на темата

Определянето на темата на проекта е най-важната задача, от която зависи успешното му финализиране. В предварително допитване с членовете на екипите стана ясно, че вълнуващи и интересни за тях са теми, в които освен елемент на закачливост, преобладава и римата. Учениците в началното училище четат както художествени произведения, така и поезия за деца. Привлечени от римите в стиховете все повече са тези, които проявяват интерес към римувани проектни теми, отколкото към стандартно предлаганите им, в които темата е строго определена и не им позволява да разгърнат в пълнота творческия си потенциал.

III подетап: Проверка на знанията на учениците за съдържанието на произведението

След като се направи изборът на литературното произведение, се преминава на етап проверка на знанията им относно съдържанието му. Препоръчително е текстът да е непознат за учениците, за да засили интереса им към представената в сюжета история. Ако той е познат за тях, ще отсъства магията на тайнственото, непознатото и завладяващото съпреживяване от съприкосновението с него. Непознатият текст въздейства по особен начин върху детското мислене. Той пробужда любопитството у малките изследователи и ги подтиква да тръпнат в напрегнато очакване от предстоящото във финала.

Втори етап: Организация на екипите, ангажирани с изпълнението на проекта

I подетап: Мотивация на учениците при изпълнението на поставената тема

Заглавието на темата е факторът, който ги насърчава да работят ентузиазирани, последователно и съзнателно. Желанието за работа настъпва с добре избраното работното заглавие. Именно то подпомага и зараждането на творческите идеи, въз основа на които проектът се превръща в истински творчески продукт – плод на единомислие и интензивна работа от страна на екипите.

II подетап: Определяне броя на участниците в проектната дейност

Стегнатата структура на екипите и като брой на участниците, и като подбор на личностите, е определяща за решаването на задачите, заложили в проектната рамка, а също и за избягването на остри конфликтни ситуации между съкипниците.

III подетап: Избор на групови отговорници във всяка група

Ролята на тези групови отговорници е да сплотява екипа, да отстранява тактично разногласията, да изслушва внимателно и спокойно съотборниците си. В случай на неразбирателство от страна на някои членове, от тях се очаква да съумеят да постигнат споразумение, за да продължи работата със същото темпо, без да изостават от планирания времеви график.

Трети етап: Изпълнение на проекта

I подетап: Изготвяне на план по проекта

Отсъствието на план води до липсата на конкретика и аргументираност от страна на класа при подемането на инициативата за разработването на проект единствено на базата на фиксираната тема. Този начертан план е техният компас, който ще ги направлява, но същевременно и ще им напомня за времето, с което разполагат.

II подетап: Разпределяне на задачите на членовете в групата

С разпределянето на задачите между съкипниците в групата се постига наличието на една достатъчно добра организация на работа, която е съпроводена със своевременното приключване и удовлетвореност от страна на участниците в проектната дейност.

III подетап: Селектиране на необходимата от текста информация

Селектирането на необходимата от текста информация е емблематичният момент за поставяне началото на проекта. Бързото темпо на работа при екипите в подреждането на съществената част от информацията, с оглед на прекомерната фактология в него и информационна пренаситеност, ще улесни максимално съотборниците при постигането на крайната цел – умело и точно представяне на възловите моменти по темата.

Четвърти етап: Представяне и оценяване на крайния продукт

I подетап: Представяне на крайния продукт от проектната дейност

Екипите завършват проекта по едно и също време и взаимно си представят съдържателното изложение по темата под различна форма – с презентация, с прочитане на цялата разработка или с акцентирание върху опорни точки по нея.

II подетап: Рефлексия върху хода и резултатите от дейността

В хода на рефлексията групите са в състояние самостоятелно да подложат на анализ както собствената дейност, така също и дейността, изпълнена от останалите екипи. Подлагат се на дискусия получените резултати от всеки екип, където участниците споделят своята удовлетвореност или неудовлетвореност от постигнатото.

III подетап: Оценяване на резултатите от проектната дейност

В последната задача учениците взаимно, разделени на групи ще дадат оценка на добитите в хода на изпълнението на проекта резултати – индивидуално (всеки екип ще оценява себе си) и смесено – екипите помежду си ще се оценяват с оглед на свършеното по учебния проект. Оценяването на резултатите е по шестобалната система. Победител в крайното класиране е екипът, получил най-висок резултат.

4. ПРОСЛЕДЯВАНЕ КАЧЕСТВАТА НА ЧЕТЕНЕ ПРИ УЧЕНИЦИТЕ ОТ IV КЛАС ЧРЕЗ РАБОТАТА ПО УЧЕБЕН ПРОЕКТ

Проектът, озаглавен: „Да чета умея, да се състезавам копнея и със знанията си се гордея“ се реализира с учащите се и като индивидуален, и като групов проект, предвид обособените задачи. С проекта се постави началото на експерименталната работата по създадения модел за проектнобазирана учебна дейност в експериментални условия. Сформираните екипи са 5 на брой, а броят на участниците, вариращ между четирима и петима ученици, тъй като изследваните в класа лица са 22. Екип № 1 се състои от четирима души, № 2 от петима ученици, третият екип е съставен отново от петима участници, екип № 4 от четирима съотборници и петият екип е със същата численост – четирима души.

За изпълнението на проекта по четене със състезателите се ръководихме от предварително набелязания **I критерий: Качества на четенето при изграждането на читателската компетентност в начална училищна възраст.** Той се отнася до проверката на читателската компетентност на учениците. За формирането на достатъчно компетентни читатели в периода на началното училище, отношение има и интересът на ученика към четивото, удовлетворението, което изпитва от процеса на четене и умението му на основата на изградената читателска компетентност да се впише адекватно в определена читателска общност.

Първи показател: Скорост (темп на четене) и изразителност. Скоростта на четенето е качество, което е в пряка връзка и взаимна зависимост с равнището на разбиране на прочетената от четеца информация. Трябва да се има предвид, че скоростта (темпото) на четене се обезсмисля, ако прочетената информация не е осъзната от ученика. Механично извършеният прочит не дава положителни резултати, когато в действителност липсва процесът на четене с разбиране. Текстът следва да се чете със скорост, позволяваща не само постигането на нужната бързина на прочит, но и неговото разбиране. Що се отнася до изразителния прочит на текста, той е свързан с вярното и изразително произношение на четените думи, както и с изискването за спазване на подходяща интонация.

Скалата, за измерване постиженията на участниците е 3 – степенна, включваща следното описание:

- 1. Ниско равнище** – незадоволително равнище на скоростта и изразителността при четенето на текста, в резултат на което не се стига до разбиране на прочетената информация, а се извършва само механичен прочит, като едновременно с това се губи и изразителното произношение на четените думи.
- 2. Средно равнище** – добро равнище на владеене на скоростта (темпото) на четене и изразителността; значително добри постижения при възприемане на прочетената информация; постигане на съответната яснота при изговарянето на думите.
- 3. Високо равнище** – отлично равнище на скоростта и изразителността при четенето на текста; пълноценно усвояване на информацията; отлични постижения в информационното представяне на текста.

След предварително обсъждане, представителите на класа избраха да работят с вълшебната приказка на Шарл Перо „Феите“. Сформираните екипи са с хетерогенен състав. Първият етап от учебния проект предвиждаше да проверим уменията на учениците по посочения показател и трите равнища към него.

За целта задачите, поставени за осъществяване изискаха:

1. Прочит от страна на изследваното лице на текста „Феите“, без учениците да разполагат със съдържанието му в момента на четенето.
2. Кратко беседване по приказката чрез въпроси върху ключови моменти от нея, за да се провери степента на усвоеност на съдържанието, и то от еднократното му прочитане.
3. Разсъждения по повод сюжетната рамка в текста:

- а) увод, завръзка, кулминация, развръзка и заключение;
- б) персонажна система и събитийност, анализирани в устна форма за проверка на комуникативните умения на учениците в процеса на изразяване;
- в) съблюдаване за стриктно придържане към сюжетната композиция на текста и умение за представяне на лично становище.

При първоначалния прочит на текста, изследваният се придържа към сравнително нормален темп на четене и частична изразителност, за да констатира дали четвъртокласниците са способни да овладеят пълноценно смисъла му.

В хода на експеримента при решаването на поставените задачи се установи, че несъобразителността в темпа на четене, както и липсата на достатъчно добра изразителност, водят до непълноценно овладяване на съдържанието, в следствие на което:

1. Голяма част от учениците не разбраха за какво точно се разказва във вълшебната приказка.
2. Затрудниха се да отделят частите на текста: уводна част, завръзка, кулминационна точка на случващите се събития, развръзка и заключение.
3. Не успяха да изразят мнение по проблема, понеже в процеса на слушане са загубили нишката в поредицата от ситуации, разиграли се между героите.

Пристъпихме към повторно прочитане на текста, спазвайки този път както скоростта на четене, така и изразителността. След експеримента, резултатите бяха коренно различни от предходните.

Доминираща позиция заемаше средното равнище, следвано от високото равнище и накрая само двама от учениците бяха регистрирани с ниско равнище по първия показател.

Като влияещи фактори на постигнатите резултати се взеха под внимание:

1. Несъсредоточеността на голяма част от изследваните лица.
2. Възникването на конфликтни ситуации между отделни ученици поради разговор по време на час със съученик от съседната маса.
3. Липса на мотивация и желание на ученика за участие в часа, както и наличие на незаинтересованост от случващото се в момента.

Учениците на този етап от проекта работиха индивидуално.

Втори показател: Правилност. Акцент при него се поставя върху ясното и правилно произношение на всяка една прочетена дума. При правилния прочит на думите се набляга върху четенето без грешки, което означава, че не би следвало да се изпускат букви и думи в процеса на четене. От друга страна, четецът не трябва докато чете текста да си позволява заменянето на една дума вместо друга, прибавянето или разместването на думи, както и поставянето на неправилни ударения.

Трите равнища разкриват наличието или липсата на умения за правилно и изразително четене.

1. **Ниско равнище** – липсват нужните умения за правилна и ясна дикция в процеса на четене; допускат се грешки при прочита на определени думи, като се изпускат отделни букви от тях, разменят се местата на една дума с друга и не се поставят правилно ударенията на думи, които видимо затрудняват четящия.
2. **Средно равнище** – налице е достатъчно добро равнище на овладяност на уменията на ученика за четене, при което се регистрира ясно и правилно произношение на думите.
3. **Високо равнище** – отлично равнище на четене; правилно произношение на думите; четене без допускането на излишни грешки и коректно фиксиране на ударенията.

За проверка на втория показател и прилежащите към него равнища, учениците отново работиха индивидуално, като изпълняваните задачи съдържах:

1. Правилно подреждане на разбърканите части на текста.
2. Обозначаване на отделните части от него с цифри и залепването им с лепило, за да добие облика на цялостно оформен текст.
3. Прочитане на текста, за да се провери дали са подредили вярно отделните му параграфи и на кои места са допуснали грешки.
4. Провеждане на верижно четене с учениците, при което чете всеки ученик по няколко изречения, за да се изяснят проблемите при четенето на непознат текст, допуснатите грешки и причините за тях.
5. Откриване на посочени в текста изрази и изречения в рамките на 60 секунди.

От проведеното протоколно наблюдение стана ясно, че мнозинството от класа е постигнало средно равнище на успеваемост. По-малко са участниците, достигнали високо равнище и отново същите двама ученици за пореден път се озоваха в класацията на ниското равнище.

Трудностите, с които се сблъскаха част от учениците бяха от различно естество. При някои възникнаха проблеми с точното сглобяване и номериране на разрязаните части на текста и едва при прочита му откриха допуснатите грешки. Други пък изпитаха затруднения с провеждането на верижното четене и сбъркаха при думите, чието значение им е напълно непознато. Такива са думите – **левга и зестра**. Имаше четящи лица, които при четенето изпускаха определени букви от думите, някъде добавяха допълнителни букви и сгрешиха при правилното поставяне на ударенията в думите: **левга, зестра, чистосърдечно, изплакнала и разгневила**. Трети се забавиха с откриването на думите и изразите, посочени им в текста. Вместо за 60 секунди ги откриха за повече от посоченото време. Като изключим споменатите проблеми по втория етап от работата по проекта, учениците се справиха сравнително добре. Положителното от работата по задачите се състоеше в удовлетворението, което изпитаха от съревнование помежду си, като най-важно беше да се види накрая кои са най-добрите състезатели.

Третата, финална част от проекта предполагаше състезание, при което участниците от експерименталния клас, разделени на отбори, премериха сили в четивния двубой. Такъв се състоя по-късно и с учениците от контролния клас по тяхно настояване.

Трети показател: Съзнателност. Съзнателността като качество на четенето е в пряка зависимост с разбирането. Съзнателният прочит на текста представлява всъщност овладяване на съдържанието му. Когато ученикът чете определен текст съзнателно и разбира смисъла му означава, че в този случай той извършва на практика четене с разбиране.

Равнищата са:

1. **Ниско равнище** – липсва необходимата концентрация при първоначалния прочит на текста, поради което се възпрепятства и неговото възприемане.
2. **Средно равнище** – добро равнище на осъзнаване на текста в процеса на четене.
3. **Високо равнище** – отлично възприемане на текста от страна на четеца, което е предпоставка, че в акта на четенето е извършен не само съзнателен прочит, но паралелно с това се вниква в дълбочина в съдържателната му структура (Здравкова, 1996:340). Критериите и показателите са модифицирани, а равнищата са авторско дело!

Със състезанието, при което участваха активно и двата класа искахме да докажем, че съсредоточеният прочит на приказката води до нейното разбиране, тъй като ученикът може с лекота да открива причинно-следствените връзки и да прави обобщения на основата на прочетеното.

Завършихме проекта, мобилизирайки усилията си освен към третия показател и към предишните два чрез провеждането на четивно съревнование между учениците от двата класа – контролен клас и експериментален клас. Учениците от контролния клас не познаваха съдържанието на текста, затова си позволихме извън протокола да ги включим в състезанието, за да проверим и тяхната четивна грамотност. На първия етап от състезанието започнахме с учениците от експерименталния клас, с които официално се провеждаше експериментът.

Условието на задачите изискваше:

1. Учениците от експерименталната група след поредно извършения прочит на познатия им вече текст да покажат способни ли са да стигнат до фундаменталната цел на провежданото изследване – постигането на четене с разбиране, като се подложи на дискусия и поведението на героите.
2. Проверка за наличието на конформизъм по време на състезанието в ситуациите, при които възникват незначителни стълкновения между отделни съотборници.
3. Умението колективно да се преодоляват трудностите в отборната игра, да се спазват правилата и да се оказва подкрепа в миговете на загуба.

В посочените задачи, екипите демонстрираха завидни познания и умения, които ни насърчиха да продължим да работим още по-целенасочено и ентузиазизирано.

По третия показател на първо място от трите представени равнища в създадената система от критерии и показатели се нареди средното равнище, следвано от високото равнище, за да стигне накрая до ниското равнище.

Проблемите, на които се натъкнаха част от учениците се отнасяха до:

1. Неувереност по време на състезанието.
2. Частични грешки, допуснати в следствие на изпитаното затруднение при прочитането на някои по-сложни и дълги думи.
3. Неправилно поставени ударения.
4. Объркване в предварително обявената последователност на състезателите в процеса на четенето.

5. Неспособността на отделни ученици да преодоляват загубата от отборната битка с достойнство и без чувство за вина спрямо останалите съотборници.

Финалният етап от състезанието предвиждаше включването и на учениците от контролния клас, които бяха зрители на проведеното състезание в съседния клас. Сега, в качеството си на участници, те се изправиха с радост и вълнение срещу съучениците си от експерименталната група. Обособиха се и 5 екипа от контролния клас, за да има равнопоставеност в отборите.

Изводът от съревнованието е, че доброто познаване съдържанието на произведението при четвъртокласниците от експерименталната група им помогна с лекота и увереност да се справят със задачите, имащи отношение към четенето на текста.

В резултат на това те постигнаха скорост на четене и изразителност, според които в условието се изискваше вълшебната приказка:

- 1) да е вярно прочетена;
- 2) да е съдържателно осмислена;
- 3) да се спазена интонацията при прочита на отделните изречения;
- 4) да се осъществи четене, при което да е налице качествен четивен процес, при който думите се изговарят правилно, ясно и без допускането на грешки, които биха довели до нарушаване благозвучието на речта;
- 5) наличие на съзнателност при четенето, чрез която да се спомогне постигането на т. нар. четене с разбиране.

Идейният замисъл на така организирания четивен марафон между екипите от двата класа беше насочен към съпоставяне на уменията им за правилно четене и за практическо приложение на овладяната информация от състезатели, познаващи текста и от такива, които го четат за първи път.

Накрая се оказа, че учениците, работили в продължение на няколко учебни часа, в рамките на три учебни седмици, се справиха по-добре от претендентите за първото място от другия клас. Първенец в открития и достоен състезателен марафон беше експерименталният клас. Отборите от контролния клас допуснаха значителни грешки при четенето, тъй като:

- 1) изпускаха не само букви, но и думи в стремежа си да четат по-бързо;
- 2) липсваше правилното интониране при различните видове изречения;
- 3) текстът в определени моменти се четеше с равен тон;
- 4) отсъстваха паузите между отделните препинателни знаци;
- 5) неудобства възникваха и при изчитането на непознатите за тях думи, а също и при по-дългите, употребени в текста;
- 6) бързата скорост на четене повлия негативно разбирането на текста, в резултат на което учениците в някои от отборите не успяха да диференцират отделните му части;
- 7) проведената дискусия под формата на играта „**Питам-отговаряш**“ също затрудни част от състезателите, понеже непълноценното овладяване на съдържанието на текста доведе до проблеми в диалоговата игра.

Активната работа в часовете, предвидени за изпълнението на първия проект, допринесе за постигането на изключително добри резултати относно повишаване интереса на учащите се към различните литературни четива и подобряването на читателската им компетентност.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Активната работа в часовете, предвидени за изпълнението на проекта, допринесе за наличието на изключително добри резултати относно повишаване интереса на учащите се към различните литературни четива и подобряването на читателската им компетентност.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Иванова, Н. Литературното развитие на учениците в 1-4 клас. Сп. Начално училище, №1, 2004.
- [2] Мандева, М. За четенето, писането и езиковото образование на настоящето и бъдещето (I-IV клас). Сп. Педагогика, № 4, 2015.
- [3] Чимева, Н. За учебно-възпитателния процес по литература в първи-четвърти клас. Сп. Начално училище, № 1, 2005.